

**Odlišné stanovisko sudcu Roberta Šorla
k uzneseniu č. k. PLz. ÚS 1/2025-6 z 12. februára 2024**

I.

1. Ústavný súd zjednotil právne názory nesprávne. Mal ich zjednotiť nasledovne: ***Uznesenie nadriadeného súdu o sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorý rozhodol podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona, porušuje základné právo odsúdeného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak k tomuto rozhodnutiu došlo bez viny odsúdeného po viac ako roku od uplynutia skúšobnej doby podmiennečného upustenia od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti a zároveň má toto rozhodnutie za následok, že odsúdený zvyšok trestu zákazu činnosti vykoná.***

2. Treba vychádzať z rozdielnosti spojení Trestného zákona pri ohraničení doby, do ktorej možno rozhodnúť o vykonaní podmiennečne uloženého trestu alebo trestu, od zvyšku ktorého bolo podmiennečne upustené. Podľa § 50 ods. 5 Trestného zákona ak súd do roka od uplynutia skúšobnej doby ***neurobil rozhodnutie*** podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona, teda rozhodol o osvedčení sa v skúšobnej dobe podmiennečného odkladu trestu odňatia slobody alebo o tom, že trest odňatia slobody sa vykoná, bez toho, že by odsúdený mal na tom vinu, má sa za to, že odsúdený sa osvedčil. Podľa § 68 ods. 4 Trestného zákona podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody sa osvedčil a trest odňatia slobody vykonal dňom, kedy bol podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, ak súd bez viny odsúdeného do roka od uplynutia skúšobnej doby ***nerozhodol***, že odsúdený zvyšok trestu vykoná. Podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona odsúdený sa osvedčil a trest zákazu činnosti vykonal dňom, keď rozhodnutie o upustení od vykonania zvyšku trestu zákazu činnosti nadobudlo právoplatnosť, ak súd bez viny odsúdeného ***nenariadil*** do roka od uplynutia skúšobnej doby, že odsúdený zvyšok trestu vykoná.

3. Z ustanovení § 50 ods. 5, § 68 ods. 4 a § 70 ods. 3 Trestného zákona tak vyplýva, že Trestný zákon od trestných súdov vyžaduje procesnú aktivitu smerujúcu k tomu, aby nenastali Trestným zákonom predpokladané následky spočívajúce v tom, že odsúdený sa osvedčil, a či už trest odňatia slobody, alebo jeho zvyšok, alebo zvyšok trestu zákazu činnosti nevykoná. Na vylúčenie fikcie osvedčenia či vykonania trestu Trestný zákon používa negácie rozdielných výrazov: urobiť rozhodnutie, rozhodnúť a nariadiť.

4. K tomu treba uviesť, že odborná literatúra bez bližšieho zdôvodnenia uvádza, že lehota podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona je ustanovená v prospech právnej istoty odsúdeného prostredníctvom včasného rozhodovania súdu a postačuje, aby súd rozhodol do jedného roka v prvom stupni, teda rozhodnutie nemusí byť právoplatné. Pritom odkazuje na rozhodnutie R 45/1962 (Strémy, T. Kurilovská, L. a kol. Trestný zákon. Komentár. I. zväzok, Wolters Kluwer 2022). Pomerné strohá je dôvodová správa k tomuto ustanoveniu, podľa ktorej sa preberajú osvedčené ustanovenia platného Trestného zákona, teda Trestného zákona z roku 1961 o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti. K tomu však treba uviesť, že Trestný zákon z roku 1961 účinný do konca roka 2005, či už pri neosvedčení sa v skúšobnej dome podmiennečne uloženého trestu odňatia slobody (§

60 ods. 3), alebo v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody a podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti (§ 64 ods. 3) ustanovoval, že k zamedzeniu fikcie osvedčenia stačí urobiť rozhodnutie. Napriek dôvodovej správe k v súčasnosti účinnému Trestnému zákonu tak došlo pri podmienenom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti k zmene oproti Trestnému zákonu z roku 1961. Na to, aby nenastala fikcia osvedčenia, nevyžaduje sa urobiť rozhodnutie, ale do roka od uplynutia skúšobnej doby nariadiť, že odsúdený zvyšok trestu zákazu činnosti vykoná.

5. Hoci zo subjektívneho pohľadu zákonodarcu v dôvodovej správe k žiadnej zmene nedošlo, z objektívneho pohľadu je zmena zrejmalá. To vedie k záveru, že pri výklade inak znejúceho § 70 ods. 3 Trestného zákona nie je dôvod na preberanie záverov judikatury spred roku 2006 tak, ako je tomu v už uvedenom komentári, ktorý preberá záver rozhodnutia R 45/1962, podľa ktorého § 64 ods. 3 Trestného zákona z roku 1961 nevyžaduje, aby rozhodnutie podľa § 64 ods. 1 o vykonaní zvyšku trestu zákazu činnosti bolo právoplatné do roka od uplynutia skúšobnej doby. § 70 ods. 3 Trestného zákona tak treba vykladať inak ako preberaním judikatury k Trestnému zákonu z roku 1961 a bez stotožnenia pojmu nariadiť v § 70 ods. 3 Trestného zákona s pojmom urobiť rozhodnutie tak, ako bolo uvedené v § 60 ods. 3 a § 64 ods. 3 Trestného zákona z roku 1961, a tak, ako je v súčasnosti uvedené v § 50 ods. 4 Trestného zákona.

6. Výklad pojmu nariadiť bezprostredne súvisí s výkladom procesných noriem, ktoré sa týkajú trestu zákazu činnosti. Akýkoľvek trest zákazu činnosti začína, teda je nariadený právoplatnosťou rozsudku. Tomu zodpovedá aj § 436 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého len čo sa rozsudok, ktorým bol uložený trest zákazu činnosti, stal právoplatným, zašle predseda senátu na zabezpečenie výkonu trestu zákazu činnosti rovnopis výroku rozsudku príslušnému štátnemu orgánu podľa bydliska odsúdeného, ak ide o oprávnenie na vedenie motorového vozidla. I pri rozhodnutí o tom, že zvyšok trestu zákazu činnosti sa vykoná, treba vychádzať z toho, že k začatiu plynutia výkonu tohto trestu dôjde až potom, keď rozhodnutie podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona nadobudne právoplatnosť. Na konanie o nariadení výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti sa podľa § 437 ods. 4 Trestného poriadku primerane použijú ustanovenia § 415 až § 417 Trestného poriadku.

7. Z týchto ustanovení vyplýva, že proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok (§ 417 ods. 3 Trestného poriadku). Ak teda súd prvého stupňa rozhodol, že zvyšok trestu zákazu činnosti odsúdený vykoná a proti tomuto rozhodnutiu bola podaná sťažnosť, nemožno dospieť k záveru, že by bol výkon zvyšku trestu zákazu činnosti nariadený. Odsúdený až do rozhodnutia o sťažnosti, teda právoplatnosti rozhodnutia o vykonaní zvyšku trestu zákazu činnosti, môže vykonávať činnosť, ktorej sa zákaz týka. Zvyšok trestu tak nie je nariadený. Preto je zjavne mylný a rozporný so základných právom na súdnu ochranu záver o tom, že výkon zvyšku trestu zákazu činnosti je nariadený už rozhodnutím súdu prvého stupňa. K tomu môže dôjsť až právoplatnosťou rozhodnutia nadriadeného súdu, ktorým buď bola zamietnutá sťažnosť proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté, že zvyšok trestu sa vykoná, alebo ktorým takto sám rozhodne nadriadený súd.

8. Nie je žiaden legitímny dôvod § 70 ods. 3 Trestného zákona vykladať inak a v rozpore s požiadavkou právnej istoty odsúdených. Záujem na tom, aby odsúdení zvyšok trestu zákazu

činnosti vykonali, je dostatočne chránený dobou jedného roka od uplynutia skúšobnej doby a tým, že možno prihliadnuť na zavinenie odsúdeného na tom, ak k nariadeniu zvyšku trestu zákazu činnosti, teda aj prípadnému rozhodnutiu nadriadeného súdu nedošlo v tejto inak dostatočnej lehote.

II.

9. Nesprávnosť záveru uznesenia vychádza z použitia nesprávneho metodologického prístupu (argumentačného faulu), ktorý spočíva vo formulácii tézy, že ak § 50 ods. 5, § 68 ods. 4 a § 70 ods. 3 Trestného zákona riešia obdobné otázky odlišnými slovami, ide o „synonymá, čiastkové formulačné rozdiely, či *lex imperfecta*“, a to je v rozpore s tým, že Trestný zákon má jednotnú, štandardnú a výkladom stabilizovanú koncepciu, ktorá obsahom smeruje k homogénemu výsledku.

10. Toto argumentačné východisko popiera význam gramatickej metódy výkladu zákona. Pojmu zákona možno rozumieť len v hraniciach jeho významu v bežnom jazyku. Ak zákon na rôznych miestach a v rôznych, dokonca podobných konštrukciách používa rozdielne pojmy, nie je dôvod na to, aby im pri výklade bol priradený ten istý význam. Ak by cieľom zákona v obdobných konštrukciách bolo stanoviť rovnaký výsledok, zákon by to vyjadril použitím toho istého spojenia. Ak zákon používa odlišné pojmy, je zrejmé, že týmto odlišným pojmom mieni priradiť odlišný význam. Slová urobí rozhodnutie, rozhodne a nariadi nie sú absolútne synonymá. Z každého z nich je v konštrukcii rozhodovania o osvedčení sa v skúšobnej dobe zrejмый iný príznak. Úlohou výkladu je identifikácia týchto príznakov smerom k formulácii konkrétnych, hoc aj odlišných záverov. Jednotná a stabilizovaná koncepcia z použitia rozdielnych pojmov nevyplýva.

11. Rozdielne pojmy použité v obdobných konštrukciách nemožno bagatelizovať východiskami o synonymách či čiastkových formulačných rozdieloch. Už vôbec nie je dôvod na nesprávne použitie latinského zaklínadla *lex imperfecta*¹ v zmysle, že rozdiely medzi slovami urobiť rozhodnutie, rozhodnúť a nariadiť sú akýmsi prejavom nedokonalosti zákona, ktorý treba napraviť. Zákon je vo svojej podstate dokonalý. Cieľom výkladu je jeho správnosť, nie náprava akýchsi nedostatkov znenia zákona či snaha o dosiahnutie jednotných a stabilizovaných koncepcií. Ak súd pri výklade zákona vychádza z jeho nedokonalosti, uzurpuje si právo zákon tvoriť namiesto toho, aby ho vykladal. Tak tomu bolo aj v tomto uznesení. A čo je najhoršie, bez akejkoľvek snahy orientovať výklad smerom k ochrane základných práv. Tie boli podriadené predstavám o jednotných a stabilizovaných koncepciách s homogénnym výsledkom. Tým predstavám, ktoré aj napriek zmenám zákona pretrvávajú niekedy od 60. rokov minulého storočia.

V Košiciach 12. februára 2025

Robert Šorl
sudca

¹ Ide o zjavne nesprávne použitý pojem. „*Lex imperfecta (nedokonalý zákon) neobsahuje sankciu a konanie v rozpore s jeho ustanoveniami je platné.*“ Bližšie Števček, M., Gregor, M. a Mlkvý, M. (eds.): Lexikón dejín slovenskej súkromnoprávnej terminológie. Univerzita Komenského v Bratislave 2023, s. 43.